

Hrvatski božićni koncert u Pečuhu

FOTO: RICHARD RAJNAI

7. stranica

Skupštine HDS-a

4. i 5. stranica

Susret generacija

10. stranica

Dani Domovinskoga boja u Gradišću

11. stranica

Crna statistika – troje krštenih, osam umrlih

Na kraju svake stare godine osvrćemo se na ono što smo ostvarili, ali jednako tako i na ono u čemu nismo uspjeli. Na taj način možemo zacrtati planove za budućnost, za novu godinu, i tako je to u životu svake zajednice, pa i naše hrvatske zajednice u Mađarskoj. Posljednjega dana u godini, na Silvestrovo, župna zajednica u Santovu (i hrvatska i mađarska) okuplja se na zajedničkoj misi zahvalnici koja je već barem stoljetna tradicija. Župnik se osvrće na proteklu godinu, iznosi župnu statistiku kao i planove za budućnost, a dio je toga i izvješće o duhovnom i vjerskom životu te financijama. Posljednjih je desetljeća župna statistika u Santovu, kao i u mnogim drugim našim naseljima, u najmanju ruku sumorna, ako ne i crna. Posebnost je santovačke župne statistike to da ona donosi i podatke o narodnosnoj pripadnosti. Prelistavajući starije statistike, nailazim na podatke od prije petnaest godina. U Santovu je tad bilo 37 umrlih, odnosno toliko pogreba prema katoličkom obredu, a uz to samo osam krštenja. Od toga je čak 16 preminulih Hrvata, a samo jedan kršten. Ove godine bilo je 15 krštenja: 12 djece koja su mlađa od 6 godina i troje starijih. Kad je riječ o narodnosti, dvanaest je Mađara i troje Hrvata. Bilo je deset prvopričesnika: osam Mađara i dvoje Hrvata. Nije bilo krizmanika jer se krizma organizira svake treće godine, sljedeća je u svibnju 2023. u marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici. Umrlih, odnosno pogreba prema katoličkom obredu, bilo je 19 (11 Mađara i osam Hrvata). Uz to bilo je još i osam vjenčanja, od toga samo šest u mjestu.

Kako će biti sljedećih godina? Hoće li biti bolje ili još poraznije? Kako poraditi na tome da se zaustavi ili barem ublaži prirodno odnarođivanje, nestanak, utapanje i gubljenje? Nije lako naći odgovor, a možda ga i ne trebamo tražiti. Važnija je vjera u bolju budućnost. Umjesto osvrtnja na prošlost, umjesto povratka u prošlost, potrebno nam je okretanje prema budućnosti. Jednostavno trebamo znati što želimo i što ćemo ostvariti. Moramo ustrajati u tome što smo započeli, tražiti nove mogućnosti i odgovarati na izazove vremena. Bez toga ćemo biti i ostati izgubljeni, bez nade, bez vjere i budućnosti. S. B.

Glasnikov tjedan

„Zakoračili smo u godinu u kojoj se obilježava trideset godina od donošenja Zakona o pravima nacionalnih i etničkih manjina. Taj zakon iz 1993. godine dao je pravni okvir narodnosnog politiziranja.”

Već smo u trećem tjednu 2023. godine, a ja još uvijek pišem datume iz 2022. Kako brzo prolaze dani, tjedni, mjeseci. U hipu i času. S našim novinskim prinosima još ćemo dosta dugo ispraćati 2022. godinu. To je tako i zbog prirode posla krajem kalendarske godine i zbog događanja kojima je bila, kao i obično u prosincu, bogata hrvatska zajednica od Gradišća do Bačke. A što nas tek čeka u novoj godini! Ovih dana čitam iz pera narodnosnih političara kako je vrijeme štednje i kako će biti sve manje novca za ulaganje. Proračuni državnih narodnosnih samouprava i njihovih institucija na prošlogodišnjoj su razini, savjetuje se potražiti rezerve i resurse unutar organizacije. Što je prioritetno? Školstvo, položaj hrvatskoga jezika u svakodnevnoj komunikaciji u prostoru kulturne autonomije? Treba i pokriti narasle energetske troškove održavanja institucija. Obećanja ima. Imamo zavidnu infrastrukturu, neki bi rekli „kamen temeljac“ za očuvanje i prezentiranje hrvatske kulture, i krajnje je vrijeme da se zapitamo činimo li sve za očuvanje hrvatskoga jezika i kulture unutar tih zidova, u našim selima i gradovima, civilnim društvima i političkim organizacijama, institucijama.... Pita se ovih tjedana jedna narodnosna političarka jesmo barem na javnim zgradama ispisali nazive institucija i javnih prostora na narodnosnom jeziku, u našem slučaju hrvatskom, koristimo li u praksi zakonom dana prava. Pita se dalje služe li dobivena sredstva u sustavu narodnosnog samoupravljanja uvijek i svagdje svrsi kojoj su namijenjena. Savjetuje kako pronalaženje odgovora na ta i slična pitanja ne košta ništa te kako odgovaranje na njih nije ni pitanje financija. Stoga poziva svoje čitatelje „na izlet“ unutar zajednice kako bi je bolje upoznali i kako bi tad mogli odgovoriti na probleme s kojima se bori. Zaključuje kako će takva gradnja i ulaganje do-

nijeti barem iste rezultate, ako ne i veće, kao i ulaganje u „kamen temeljac“.

Zakoračili smo u godinu u kojoj se obilježava trideset godina od donošenja Zakona o pravima nacionalnih i etničkih manjina. Taj zakon iz 1993. godine dao je pravni okvir narodnosnog politiziranja. Od donošenja zakona prošlo je dosta godina i prijeđen je dug put s puno uspjeha, ali, kako se kazuje, sigurno ima dosta stvari koje su propuštene. Možda je čas za rekapitalizaciju učinjenoga i neučinjenoga. Era politike poticaja započeta je 2012. godine i ostvarene su brojne investicije – unutar hrvatske zajednice školski centri u Pečuhu, Santovu, Sambotelu, Hrvatska kuća u Pečuhu, obnova kluba Augusta Šenoae, Hrvatskog kazališta Pečuh, Kulturnog centra bačkih Hrvata, izgradnja Collegium Croaticuma u Pečuhu koja je u tijeku... Velike investicije. Dale su nam podstrek i probudile optimizam. Osigurale prostore okupljanja. Pružile priliku za nove ideje u cilju opstanka.

Čovjek je nepopravljiv optimist, uvijek se nada i vjeruje u bolje, nada se kako će i on s novom godinom postati bolji. Tako i moj kolega glavni urednik Hrvatskih novina Petar Tyran piše: „Ča nam i drugo preostaje, nego da idemo s novim optimizmom u novo ljeto. Toliko toga je u prošlosti ča nismo uspili, ča se nije ugodalo i na ča nismo ni mislili da bi tribali ostvariti, tako da nam je jedina šansa se osloniti na optimizam, jer inače bi nas tuga mogla požerati. (...) Gdo bi nam branio optimizam u upravu započeto ljeto. Nije nas li optimizam sprohadjao zapravo kroz već od 500 ljet otkad su se naši praoci i pramajke otpravili piše ili znamda uz volovsku zapregu na put u novu domovinu, ku su im tadašnji vlastelini i njevi lokatori, dake vabljači obećali.“ (...)

Branka Pavić Blažetin

Stoti jubilej najzadpriključenja Gornjega Četara, Hrvatskih Šić i Narde

„Svetak radosti zapadne Ugarske. Dobili smo najzad otkopčana željeznožupanijska sela. Svetačnosti u Gornjem Četaru i u Pornovi. U euforiji najzadpriključena naselja.“

S takovimi se naslovi gane obilno izvješće županijskoga dnevnika „Vasvármegye“ 11. januara 1923. ljeta, jedan dan kasnije najzadpriključenja tadašnjih osam naselja u Pinčenoj dolini. U Maloj i Velikoj Nardi, Dolnjem i Gornjem Četaru, Hrvatski Šića, Ugarskom i Nimškom Kerestešu ter Pornovi u onu dob u većini su bili nimško i hrvatskogovoreći stanovnici, još su peldu pokazali izvjernosti i ljubavi prema domovini. Za Prvim svjetskim bojem s Trianonskim diktatom razgraničeni su zapadnougarski Hrvati zahvaljujući saslušanju stanovništva u Pinčenoj dolini, pobuni i demonstraciji Male i Velike Narde, Dolnjega i Gornjega Četara, Čembe i Čajte 6. septembra 1921. ljeta pred Županijskim uredom u Sambotelu. 10. januara 1923. vratili su se domom, u Ugarsku. Austrija je do 30. novembra 1921. okupirala njoj presudjeno područje, a za malo već od ljetodan, 10. januara 1923., Mala i Velika Narda, Dolnji i Gornji Četar dopodne na četarskoj svetačnosti, Ugarski i Nimški Keresteš, Hrvatske Šiće i Pornova pak otpodne, u okviru pornovske proslave su svečevali. Na svi su dvi mjesti nazočne bile i petroviske i plajgorske delegacije, njeva su sela vraćena samo u marcijušu 1923. ljeta. Plajgor se je vratio 8. marcijuša, dokle Petrovo Selo jedan dan kasnije. Pred svetačnošću 48 uri je Austrija izvikla iz dotičnih sel svoje žandare, znamo preštati u Glasilu Hrvatskoga kulturnoga društva u Gradišću, u posebnom izdanju naslova „Na križanju povijesnoga puta 90 ljet Gradišće“.

„Jur zdavno smo čekali s oholim strpljenjem, vjerom i ugarskim zaufanjem ov dan. Znali smo da je Trianon samo papiroš, da minulo vrime će razderati napišeno i tako iz zmožnoga papiroša mira, polako će se zgubiti slova ter s požutjelim papirošom

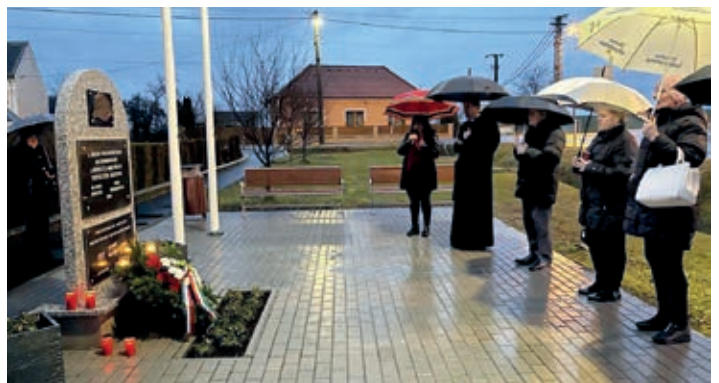

nestat će sve: i suze i grubo poniženje i umjesto napisanoga dojt će iskrena rič, svitlost pravde, bijeli golub izmučenih Ugrov i svetak radosti“, te su srce drapajuće rečenice stoljetnoga napisu iz novin „Vasvármegye“, ke je i dandanas ganutljivo preštati iako u sebi diboko žalujemo da se nismo mogli dokrasti na te svetačnosti jer ove današnje ni blizu nisu toga morja sriće i veselja

koje je objavilo naše praocce. Ljetos, 8. januara, u Hrvatski Šića, dan kasnije u Nardi za svetom mašom skromno, u prevelikoj tišini i jednostavno su zastali zastupnici u pratnji malobrojnih poštovateljev, položili vijence i nažgali sviće na proslavi stoljetne vjernosti pri Spomeniki najzadpriključenja. Gornji Četar nije se niti spomenuo jer, kako je rekla načelnica sela Katalin Konczer, zadnje

junijske subote i onako vud će tradicionalno marširati „Tura vjernosti“, u okviru česa će se onda svi skupa spomenuti na stotu obljetnicu. Uprav tako kot svaki put, već od deset ljet. 1923. ljeta službena predaja četirih sel se je odvijala u četarskoj školi. U ime Austrije savjetnik Vlade Neugebauer je prikdao vlasti predsjedniku komisije antanta ki je to veljek dostavio zastupniku Ugarske

kraljevine. Zamjenik išpana Géza Herbst je s toplim srcem pozdravio stanovnike vraćenih sel. Četarski birovo Joško Schmidt je još izrekao dobrodošlicu plenumu i svi su prošli na Glavni trg, kade su dica s domoljubnim jačkama i pjesmami ganuli sve kotrige izaslanstva. Po svetačnosti u mjesnoj krčmi za već od 150 ljudi su održali prijem, smo doznali iz županijske kronike „Vasvármegye“.

Tiho

Foto: Brigitta Varga
i Facebook stranica Hrvatskih Šić

Redovita sjednica Skupštine HDS-a – prihvaćen Plan rada za 2023. godinu

Predsjednik HDS-a Ivan Gugan pozdravlja nazočne

Sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave održana je 3. prosinca 2022. godine u prostorijama Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“. Na sjednicu se odazvalo 19 od 31 zastupnika te je bio osiguran kvorum za održavanje sjednice. Dnevni red prihvaćen je jednoglasno: Izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, Izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, Izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, Rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2022. godinu, Prijedlog Plana rada Hrvatske državne samouprave za 2023. godinu, Usvajanje odluke o Planu unutarnje kontrole za 2023. godinu, Usvajanje Izvješća o radu Nefitnog poduzeća „Hrvatsko kazalište Pečuh“, Usvajanje umjetničkog programa Nefitnog poduzeća „Hrvatsko kazalište Pečuh“, Raspisivanje natječaja za glavnog urednika Hrvatskoga glasnika, Raspisivanje natječaja za ravnatelja Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, Ukidanje radnog odnosa ravnatelja Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, Usvajanje odluke o stjecanju vlasništva nekretnine na adresi Ul. Nagy Lajos 4, 7622, Pečuh, Rasprava o članstvu Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor i Razno. U svim predloženim točkama dnevnoga reda (osim točke Razno) referent je bio predsjednik HDS-a Ivan Gugan.

Skupština je započela izvješćem predsjednika Ivana Gugana o radu između dvaju zasjedanja Skupštine. U svojoj usmenoj dopuni zahvalio je organizatorima Dana Hrvata i čestitao članovima skupštine koji su posljednjih mjesec dana dobili različita odličja – Josi Ostrogoncu, Timei Bockovac i Marijani Balatinac.

Naglasio je kako je „rok za predaju prijave na natječaj Fonda ‘Gábor Bethlen’ bio do kraja studenog – jedna organizacija mogla je predati maksimalno pet natječaja. HDS je predao prijave na taj natječaj kao i na natječaje Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, odnosno neke natječaje koje smo mi pripremali sad su preuzele neke institucije“.

Skupština je bez rasprave jednoglasno usvojila i rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2022. godinu s prihodima i rashodima od 3 440 201 902 Ft.

Predsjednik Gugan istaknuo je da je Skupština HDS-a svake godine izglasala kreditni okvir pa se glasalo o tome da se on prihvati i, ako ima potrebe za tim, da se upotrijebi od naredne godine. Prihvaćen je prijedlog i kreditni okvir od 100 milijuna Ft.

Uslijedilo je usvajanje Plana rada Hrvatske državne samouprave za 2023. godinu.

„Uz sve standardne programe uključen je i program hodočašća mladih. Datume smo uskladili s organizatorima, sa županijama gdje će se održati programi. Tu mislim i na Dan Hrvata koji će se ove godine održati u Zalskoj županiji, u Kaniži. Mjesni je župnik predložio da hodočašće bude u rujnu, to je dogovoreno. Dan školstva bit

će u Budimpešti jer HOŠIG slavi obljetnicu postojanja. Dan tiska bit će u Croatici. Ostali su programi isti – Tamburaški festival, Kobasijada itd.“, izjavio je Gugan. Odbori, među kojima su i Odbor za pravna pitanja i Odbor za mladež i sport, prihvatili su prijedlog. Svi članovi Odbora za kulturu nisu bili nazočni zbog bolesti, ali je Gugan istaknuo da su oni već imali sjednicu i da su prihvatili plan rada.

Prihvaćen je i plan unutarnje kontrole za sljedeću godinu. U vezi s umjetničkim programom Nefitnog poduzeća „Hrvatsko kazalište Pečuh“ istaknuto je da je tročlani Nadzorni odbor kazališta prije dva tjedna zasjedao i prihvatio izvješće i umjetnički program. Sjednici je nazočio zamjenik ravnatelja Đula Beri. Timea Bockovac dala je prijedlog uz ponuđeni program Hrvatskog kazališta Pečuh. Rekla je da bi se u repertoar mogla uključiti i školska drama u izvedbi učenika iz pečuške škole ako postoji mogućnost jer bi se na taj način učenicima mogli približiti književni tekstovi. Zamjenik ravnatelja kazališta odgovorio je da su uvijek otvoreni za suradnju i da će se dogovoriti oko detalja.

Dio nazočnih zastupnika HDS-a

Odbor za kulturu i Odbor za gospodarstvo, financije i nadzor predali su molbu da se, ako postoji mogućnost, ažurira lista ljudi kojima će se slati e-poruke o predstavama jer mnogi ne dobivaju te informacije, kao i to da se ažurira Facebook stranica.

Slijedile su informacije i prihvaćanje raspisa natječaja za glavnog urednika Hrvatskoga glasnika i natječaja za ravnatelja Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae. O ukidanju su radnog odnosa ravnatelja Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ zastupnici odlučili raspravljati na dijelu sjednice koja je zatvorena za javnost. Nakon toga razgovaralo se o odlukama koje su povezane sa stjecanjem vlasništva nad nekretninom u Pečuhu. Predsjednik Gugan obavijestio je nazočne da je riječ o objektu bivšeg hrvatskog vrtića. „Mi smo prije godinu dana dobili zgradu, objekt, od Grada Pečuha. Tamo su počeli radovi i to će biti sjedište Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra i Collegium Croaticuma. Tijekom traženja dozvola doznali smo da dio ograđenog dvorišta nije na istoj čestici, ali tražili smo od Grada i gradonačelnika da se taj problem riješi i oni su izrazili volju u vezi s tim da taj dio besplatno pripadne nama. Procjenjuje se da ta nekretnina vrijedi 10 milijuna forinti. Na sljedećoj će skupštini Grad Pečuh prijedlog darivanja uključiti u svoj plan rada“, izjavio je predsjednik HDS-a.

Na prošloj sjednici zastupnik Tibor Szabados odrekao se članstva u Odboru za gospodarstvo, financije i nadzor. Zaključeno je da treba izabrati novoga člana (svaki zastupnik može biti član samo jednog odbora). Budući da nitko nije imao konkretan prijedlog, za sada to mjesto neće biti popunjeno.

Pod točkom Razno predsjednik Gugan obavijestio je zastupnike da je održan neformalni sastanak na kojem je bilo riječi o položaju obrazovanja narodnosnih pedagoga koji je inicirao Narodnosni odbor Mađarskog parlamenta. Glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga vezano uz temu izjavio je:

„Posljednjih godina uz reorganizaciju i promjene koje su samim time nastale mijenja se i način financiranja, što ima utjecaj i na sveučilišta u sklopu kojih djeluju katedre za hrvatski jezik i književnost na kojima se obrazuju hrvatski narodnosni pedagozi.“

Hrvatski narodnosni pedagozi mogu steći diplomu na Sveučilištu „Loránd Eötvös“ i na njegovoj sambotelskoj ispostavi (ELTE „Savaria Egyetemi Központ“), na Sveučilištu u Pečuhu i na bajsčkoj Visokoj školi „József Eötvös“.

„Kako je rečeno, tražilo se od narodnosnih političkih predstavnika da daju prijedlog o smanjenju broja centara, ali mi to nismo prihvatili“, naglasio je Solga i dodao: „Inzistiramo na tomu da ostanu dosadašnje katedre, da se financiraju čak i ako imaju tek jednog studenta na godini. Zamjenik državnog tajnika obećao je da će se sklopiti ugovor za financiranje i da će u sklopu sveučilišnih programa prioritet imati narodnosni smjerovi. U vezi s tim raspravljat će se unutar nadležnog ministarstva. Nadajmo se da će ugovore za sljedeću godinu tako i sastaviti. Dobra je vijest da u Baji neće biti bodovnog praga, bit će tek prijamni ispit, ali ne treba postići nikakav prag. Rečeno je da će i na drugim mjestima ukinuti bodovni prag. Molim vas da, ako možete, usmjeravajte maturante ili one koji već imaju diplomu na nastavnički smjer. Kao što znate, već godinama postoji narodnosna pedagoška stipendija za studente koju osigurava Vlada. Nije dobra situacija jer znamo da je broj prijavljenih skroman, a druge su manjine u još lošijoj situaciji od nas. Postigli smo to da se neće ukinuti hrvatske katedre. Prijedlog je ušao u zapisnik, ali ako ima bilo kakvih problema na sveučilištima, molim vas da se obratite meni ili predsjedniku HDS-a kako bismo mogli na to reagirati preko Narodnosnog odbora.“

Nakon sjednice uslijedila je javna tribina.

Neda Maretić & BPB

Prvi radni sastanak članova predsjedništva III. saziva Savjeta Vlade RH

Prvi radni sastanak članova predsjedništva Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske održan je 10. prosinca u Zagrebu.

Sastanku je nazočio i predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Ivan Gugan, koji je predsjednik Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, te predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji Jasna Vojnić, koja je na konstituirajućoj sjednici Savjeta Vlade RH imenovana za predsjednicu Odbora za hrvatsku nacionalnu manjinu. Sastanak je održan u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske s nadležnim djelatnicima Ureda na čelu sa zamjenikom državnog tajnika Dariom Magdićem i savjetnikom s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine Milanom Bošnjakom.

Na sastanku je bilo riječi o ovogodišnjim zaključcima i preporukama s konstituirajuće sjednice održane u srpnju kao i planovima i projektima koji se planiraju, a sve u cilju daljnjeg razvoja suradnje svih Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Podsjetimo, novo vodstvo ovog Vladina tijela izabrano je u srpnju 2022. na mandat od četiri godine. Za predsjednika III. saziva Savjeta izabran je Ivan Gugan, predstavnik hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj, dok su za četiri potpredsjednika

Sastanak je održan u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske

izabrani Milijana Glamuzina (predstavnica za Bosnu i Hercegovinu), Jasna Vojnić (predstavnica za hrvatsku nacionalnu manjinu), Goran Strniša (predstavnik za europsko iseljništvo) te Zvonimir Aničić (predstavnik za preookeansko iseljništvo).

Izvor: hnv.rs

Božićni koncert i susret pjevačkih zborova u Dušniku

Hrvatska samouprava Dušnoka i Hrvatska vjerska zajednica rimokatoličke Župe 29. prosinca priredile su već tradicionalni Božićni koncert i susret hrvatskih crkvenih pjevačkih zborova, koji je pokrenut 2001. godine u suorganizaciji mjesne hrvatske samouprave i Izvornog pjevačkog zbora. Manifestacija je ove godine ponovno održana nakon prekida koji je uslijedio zbog pandemije koronavirusne bolesti. Misno slavlje na hrvatskom jeziku predvodio je santovački župnik vlč. Imre Polyák, biskupski vikar za narodnosti, a s njime suslužio vlč. Szabolcs Tomaskovity, po-

Dušnočki načelnik István Mindszenti sa suprugom i gostujući svećenici

Pjevački zbor „Dušenici“

Izvorni pjevački zbor rackih Hrvata iz Dušnoka

Crkveni pjevački zbor bunjevačkih Hrvata iz Baje

Pjevački zbor bunjevačkih Hrvata iz Kačmara

Pjevački zbor rackih Hrvata iz Bačina

Crkveni zbor santovačkih šokačkih Hrvata

drijetlom iz Kačmara, koji je održao i prigodnu propovijed na hrvatskom jeziku. Kao i svih ovih godina misu je predvodio santovački župnik, a slavlje uljepšao Crkveni zbor santovačkih Hrvata pod vodstvom župnoga kantora Zsolta Siroka, koji je predvodio pjevanje u pratnji na orguljama. Nakon mise okupljene je srdačno pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Dušnoka Dávid Pozsonyi, a među njima posebno zamjenicu predsjednika HDS-a Angelu Šokac Marković, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josu Šibalina, načelnika sela Istvána Mindszentija te predsjednike i zastupnike hrvatskih samouprava. Nakon toga zahvalio je na odazivu gostujućim svećenicima, santovačkom crkvenom zboru te svim sudionicima. Uslijedio je već tradicionalni Božićni koncert hrvatskih crkvenih pjevačkih zborova u čijem su okviru nastupili pjevački zbor „Dušenici“ i Izvorni pjevački zbor (oba iz Dušnoka) te pjevački zborovi iz Baje, Bačina, Kačmara i Santova. Susret je završen zajedničkim ručkom i druženjem sudionika u mjesnom domu kulture.

Stipan Balatinac

Hrvatski božićni koncert u Pečuhu

Koncertna dvorana Kodály ispunjena do posljednjeg mjesta, tisuću gledatelja uživalo je u trosatnom programu

U organizaciji Hrvatske samouprave Pečuha i Kulturne udruge „August Šenoa” 16. prosinca u Koncertnoj dvorani „Kodály” održan je Hrvatski božićni koncert. Za ovogodišnji koncert vladalo je ogromno zanimanje, rekao nam je glavni organizator koncerta i predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin. Izrazio je radost što je tisuću gledatelja uživalo u trosatnom programu. Ovo najveće i najbrojnije okupljanje Hrvata u Mađarskoj u 2022. godini bilo je praznik za sve koji su mu nazočili. Mogli su uživati u programu Ženskog pjevačkog zbora „August Šenoa” i Plesnog ansambla „Baranja” te dvosatnom koncertu Miroslava Škore.

Božić u tradiciji Hrvata u Baranji

Ove godine u organizaciji koncerta i pripremi programa u prvom dijelu Hrvatskog božićnog koncerta partner Hrvatskoj samoupravi Pečuha bili su Hrvatska kulturna udruga „August Šenoa” te Plesni ansambl „Baranja”. Voditeljica Udruge Marija Bošnjak i umjetnički voditelj Baranje Đuro Jerant sa svojim članovima pripremili su četrdesetominutni nastup te nam dočarali Božić u tradiciji Hrvata u Baranji.

Drugi dio Hrvatskog božićnog koncerta obilježio je nastup Miroslava Škore, koji je u maniri pravog stand up majstora pričao viceve, evocirao pečuška sjećanja i ljude s finom doze satire, zabavljao publiku i pjevao uz pratnju svojeg sastava.

Nazočnima se na samom početku koncerta obratio gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy. Grad Pečuh svake godine bez na-

Tisuću gledatelja u Koncertnoj dvorani „Kodály”

knade osigurava prostor za Hrvatski božićni koncert putem natječaja civilnoj udruzi koja se za to natječe, a gradonačelnik je posebno naglasio važnost zajedničkog okupljanja. Osim njega nazočne su pozdravili i generalni konzul Drago Horvat te predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin. U svojem obraćanju Blažetin je rekao: „Obično se kaže da je ovo vrijeme darivanja, ali najveće darove ne možete uzeti u ruke jer najveći darovi žive u našim sjećanjima, u našim srcima. Želim da vam današnja večer pruža upravo takve darove jer će oni biti trajniji i od najtvrdjega kamena. Oni će vam pomoći i u teškim trenucima. I... Budimo veseli, budimo radni jer nadolazeći blagdani upravo život slave.” Na kraju je pozvao nazočne da crvenim slovima upišu u svoj kalendar za 2023. godinu datum sljedećeg pečuškog božićnog koncerta: 16. prosinca 2023. godine.

Branka Pavić Blažetin

Miroslav Škora i njegov orkestar

Suradnja osječkog i pečuškog sveučilišta

Studenti sociologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Osijeku boravili su 16. prosinca u jednodnevnom posjetu gradu Pečuhu. Svoj izlet ostvarili su u suradnji s Odsjekom za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Primio ih je voditelj Odsjeka dr. sc. Stjepan Blažetin te im održao dvosatno predavanje o samome studiju, odsjeku te o Hrvatima u Mađarskoj.

Hrvatska književna Panonija V

Društvo hrvatskih književnika (Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski) i Croatica Nonprofit Kft. u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj, HOŠIG-om, Panonskim institutom i đakovačkom Srednjom strukovnom školom Antuna Horvata održali su dvodnevni program „Hrvatska književna Panonija V“ 24. i 25. studenoga 2022. u Budimpešti. Program je održan pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i Grada Đakova. Nastupilo je pedesetak sudionika iz Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Austrije i Srbije. Prvi dio programa održan je 24. studenoga 2022. u prostoru budimpeštanske Croatice. Nazočne je pozdravila ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin.

Sudionicima manifestacije i nazočnima obratio se veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić i potom otvorio izložbu „U svijetu panonskih bajki“, koja donosi ilustracije za slikovnice Đure Frankovića i Mirka Ćurića te ilustraciju naslovnice knjige Ivana Ćurić „Moj tata superheroj“, koju je naslikala Particija Drenjančević.

Dopredsjednik Društva hrvatskih književnika Mirko Ćurić istaknuo je kako je projekt panonskih slikovnica, koji je predstavljen na Hrvatskoj književnoj Panoniji V, započeo u Đakovu 2004. objavljivanjem slikovnice „Zlatokosa braća i prokleti grad“, koju je ilustrirao vinkovački akademski slikar Siniša Simon. Godine 2010. u projekt se uključio hrvatski publicist iz Mađarske Đuro Franković, koji dovodi u projekt vrsnu ilustratoricu Veroniku Sinko iz Budimpešte.

Nazočne je pozdravila i Gordana Nakić, ministrica prosvjete, kulture i sporta Herceg-bosanske županije iz Bosne i Hercegovine. Književnici iz te županije prvi put sudjelovali su u programu. Istaknula je da će manifestacija pridonijeti osnaživanju hrvatske kulture i hrvatskog jezika te osnažiti i razviti kulturne veze među hrvatskim zajednicama u različitim zemljama.

Okrugli stol koji je vodio dopredsjednik Društva hrvatskih književnika Mirko Ćurić ove godine bio je posvećen temi „Hrvatska ‘panonska’ književnost u Hrvatskoj, Mađarskoj, Austriji, Srbiji i Bosni i Hercegovini – autori, časopisi, knjige i perspektive“.

Izlagali su: Timea Šakan-Škrilin (Croatica, Budimpešta), Katarina Čeliković (Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica), Siniša Matasović (predsjednik DHK-a, Ogranak sisačko-moslavački), Krešimir Tabak (Filozofski fakultet, Mostar) i Robert Hajszan (Panonski institut, Pinkovac).

Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin predstavila je povijest i ulogu Croatice u nakladništvu Hrvata u Mađarskoj s naglaskom na tri nove knjige, odnosno knjige Dinka Šokčevića, Ernesta Barića i Živka Mandića.

Krešimir Tabak detektirao je stanje književnosti na području Herceg-bosanske županije, posebice na području Tomislavgrada i Livna, ustvrdivši kako je riječ o solidno razvijenoj sceni s nizom zapaženih izdanja i autora te čitateljskom publikom koja u velikoj mjeri čita i posuđuje knjige u lokalnim knjižnicama. Kao najčitanije autore s tog područja izdvojio je Stipu Čuića, Dževa-

Otvoravanje izložbe „U svijetu panonskih bajki“

da Karahasana, Ivanu Ćurić i Petra Miloša, kojemu se u čast nedavno održava manifestacija „Dani Petra Miloša“ u Tomislavgradu, a postoji i književna nagrada koja nosi njegovo ime.

Robert Hajszan iz austrijskog Pinkovca naglasak je u izlaganju stavio na projekt Panonskog lista, časopisa koji donosi tekstove o književnosti i kulturi.

Siniša Matasović, predsjednik Sisačko-moslavačkog ogranka Društva hrvatskih književnika, osvrnuo se na književnu scenu

Trenutak za pjesmu

LE ROUGE-GORGE iz Messiaenova kataloga cvrkuće. Ta i druge tice znadu uzlijetati prema tišini. Ali netko želi slušati, ploditi ugodu. Pa si uskrati vrh jezika, u nos nagura gnijezdo. Ptice stanu slijetati u uho, bojažljivo. Grančice vape napuštenošću. I sve se sporiye njišu.

Miroslav Kirin

Sudionici druženja u prostoru budimpeštanske Croatice

tog rubnog dijela panonskog prostora u kojem postoji zamijećen književni život, časopisi kao što su „Riječ“, „Alternator“ i „Kupa“ te pedesetak relevantnih autora koji sudjeluju u književnom životu na tom prostoru.

V. d. ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković istaknula je bogatstvo časopisne i književne produkcije vojvođanskih Hrvata, koja brojem naslova, knjiga i autora te pratećih manifestacija pokazuje kako i ta hrvatska zajednica ima što ponuditi ukupnoj hrvatskoj kulturi i književnosti.

Program su obogatili tamburaši Srednje strukovne škola Antuna Horvata iz Đakova.

Završni dio programa prvoga dana manifestacije nazvan „Književna riječ hrvatsko-panonska“ bio je posvećen čitanjima hrvatskih književnika i književnica iz Hrvatske, Mađarske, Austrije, Srbije te Bosne i Hercegovine. Svaki autor ili autorica predstavio se s nekoliko pjesma ili proznim odlomkom. Svoje su književne radove pročitali Darko Baštovanović (Subotica), Josipa Dević (Subotica), Božica Brkan (Zagreb), Brankica Bošnjak (Bizovac), Paula Ćaćić (Županja), Ivana Ćurić (Tomislavgrad), Robert Hajszan (Pinkovac), Marija Huljev (Unde), Siniša Matasović (Sisak), Josko Živković (Orašje), Marko Matolić (Orašje), Mirko Ćurić (Đakovo) i Katarina Čeliković (Subotica).

Predstavljeni tekstovi pokazali su kako je hrvatska „panonska“ književnost iznimno raznovrsna te autorski i jezično bogata.

Program je nastavljen 25. studenoga 2022. u HOŠIG-u. Projekt „Srednjoeuropsko kulturalno povezivanje – posveta Vjeri Biller (1903. – 1940.) i Sofiji Haibel (1763. – 1840.)“ sadržavao je i gastronomske radionice i kušanje „panonskih“ jela i kolača koje su pripremili učenici HOŠIG-a i Srednje strukovne škole Antuna Horvata iz Đakova.

Književni program nastavljen je u Školskoj knjižnici HOŠIG-a uvodnom presenta-

cijom o budimpeštanskim danima i umjetničkim tragovima slikarice Vjere Biller, koju su predstavili učenici Srednje strukovne škole iz Đakova pod mentorstvom profesorice Maje Vonić.

Program je otvorila ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan, koja je istaknula zadovoljstvo što njihova škola sudjeluje u projektima koji imaju iznimnu važnost za bolje povezivanje s matičnom kulturom i što se održavaju baš u doba kad je i Tjedan hrvatske kulture u školi.

Usljedio je program „Hrvatski pjesnički velikani“. Prvi među predstavljenima bio je Antun Gustav Matoš – uoči 150. rođendana. Prikazan je dokumentarni film „Antun Gustav Matoš: Josipu Jurju I., kralju naših svih ideala“.

Đuro Vidmarović predstavio je monografiju „Josip Gujaš Đuretina: ‘Mene su ljepote ostavile‘“. Istaknuo je kako je monografija ponajprije namijenjena Hrvatima u Mađarskoj, a onda i ukupnoj hrvatskoj kulturi te izrazio nadu kako će njezina recepcija biti u svrhu postavljanja Đuretina na mjesto koje mu u hrvatskoj kulturi s pravom pripada.

Neda Maretić

Nekad davno u Semartinu (Foto: Marija Matičanac)

Susret generacija budimpeštanskih Hrvata

U Neprofitnom poduzeću za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ u Budimpešti 19. studenoga svoje godišnje okupljanje imali su budimpeštanski Hrvati. Događaj pod nazivom „Javno saslušanje, javna tribina – susret generacija“ bio je u organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte, Hrvatske samouprava Novoga Budima, Hrvatske samouprave XI. okruga, Hrvatske samouprave XII. okruga i Hrvatske samouprave XXII. okruga.

Među nazočnima bili su i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić te predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, koji je čestitao samoupravama na bogatim programima tijekom godine i istaknuo da je važno međusobno si pomagati. „Mi smo Hrvati iz Mađarske i ja kao predsjednik samouprave volim i cijenim sve Hrvate u svim našim naseljima, gdje vrlo rado odem jer znam da će biti odličnih druženja i dobrih programa.“

Ravnateljica Croatice Timea Šakan Škrilin istaknula je kako su prostori Croatice otvoreni za sve Hrvate. „Oni mogu ovdje bilo kada doći, organizirati svoje programe, i nadam se da ćemo i zajednički u budućnosti priređivati programe i projekte. Pozvala sam na suradnju, ako bilo tko ima neku dobru ideju, ja sam uvijek za to da se zajedno radi.“

Predsjednik Hrvatske samouprave XI. okruga Dinko Šokčević rekao je kako upravo u XI.

Predsjednik Hrvatske samouprave XI. okruga Dinko Šokčević

Predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić (prvi s desna)

okragu ima najviše Hrvata u Budimpešti te kako je jako važno biti na ovakvim događanjima kako bi se ljudi upoznali i družili. „Uvijek sam smatrao važnim da organiziramo programe i u samom kvartu jer je bitno upoznati sunarodnjake Hrvate u mjestu gdje živite. Naš kvart jedan je od najvećih budimpeštanskih kvartova. Suradujemo i s ostalim kvartovima i samoupravama. Zajednica se stvara druženjem. To je najbitnije. Treba podržavati takve priredbe i zato i treba organizirati programe, da se nađemo.“

Budimpešte Stipan Đurić.

U sklopu večeri predstavila se Hrvatska izvorna folklorna grupa iz Budimpešte, a otvorena je i izložba fotografija „Hrvatski putovi“ Tomaša Štosaka, koji je putujući s budimpeštanskim Hrvatima zabilježio putovanje putovima naših predaka. Za glazbeni program pobrinuo se Tamburaški sastav „Planina“ iz Mohača.

Neda Maretić

Sambotel i Koljnof domaćini strašnih svidočenj

Dani Domovinskoga boja u Gradišću

Negde pred desetimi su ljeti dr. Franjo Pajrić, predsjednik Društva Hrvati, i Timea Horvat, novinarka Hrvatskoga glasnika, krenuli na put seriju „Dani Domovinskoga boja“, u kom se okviru svako ljeto pozovu zapovidnici bojev, povjesničari, branitelji, dobrovoljci, autori knjig i svidoki pred obljetnicom zarobljeničtva i totalnoga zničenja Vukovara od četničkih neprijateljev i Jugoslavenske narodne armije.

Gradišće se ljeta dugo spomene na žrtve, civile i heroje toga junačkoga grada kraj Dunaja. Dr. Franjo Pajrić, sad jur glavni organizator događaja, uspije svenek pozvati takove predavače ki svojim svidočenjem daju svim slušateljem naslutiti, kako je teško bilo krajem 1991. ljeta i skroz pod pucnjavom, bombardiranjem, ubijanjem, bigom i u srpski logori. Tako je bilo i lani u Sambotelu, a drugi dan u Koljnofu. Pozvani su gosti bili ovom prilikom Ivan Matković Lasta, zapovidnik obrane Bogdanovci pri vrati Vukovara, Snježana Maljak, žrtva bojnoga zločina Vukovara, i Marija Slišković, predsjednica Udruge „Žene u Domovinskom ratu“ ter nadalje inicijator prikupljanja materijalov i urednica izdanja „Snaga ljubavi – činiti dobro: žene u Domovinskom ratu“.

Gosti su ovom prilikom darovali i brojne knjige sambotelskoj Hrvatskoj školi i čuvarnici „Mate Meršić Miloradić“ ter i koljnofskoj knjižnici. Sambotelski su školari na spomendan pripravili i pano s vlašćimi crteži. Kako je rekao dr. Franjo Pajrić: „Sad je Gradišće čulo morebit najpotresnija svidočenja, iako je bilo manje ljudi kot u prethodni ljeti, ali su bila predavanja jako ganutljiva.“ Ivan Matković Lasta je izjavio na početku svojega predavanja da su jako rado došli u Gradišće i posebno mu je drago kako je upoznao gradišćansku rič „boj“, kako je i on po vojničkom činu bojnik. „Mi smo bili obični ljudi koji su doživjeli ovaj nesretni rat u Vukovaru te u blizini grada, u Bogdanovcima. Ono što nas je dočekalo nismo ni mislili, nesretna politika koja nas je dovela do rata. Nismo ni bili svjesni što nas čeka iako smo shvatili da se trebamo pripremiti za obranu. U onoj neimaštini ljudi i oružja te u izazovu rata imali smo dovoljno svjesnih, hrabrih i ludih ljudi da prihvate taj izazov“, rekao je zapovidnik, ki je još dodao da zahvaljujući Tomislavu Merčepu (zapovidniku u Domovinskom boju ki je 2017. ljeta osuđen za bojno zločinstvo pod njegovim zapovjedničtvom na sedam ljet zatvora i preminuo 2020. ljeta) su složeni ispod sela. Već od dvi jezero ljudi bilo je spremno prez oružja obraniti svoje, sve dokle nisu dostali sto kalašnjikov iz Osijeka za cijelu općinu. Tu su bili još jagari, lovci sa svojim puškami, ali kadegod su mogli, kupovali su oružje, naravno pod pogibeli, kako će oni sami preživiti i do kuda će zajti striljanja i napadi u borbi. Bilo je ovde i zastavljanja tenkov (kot na vukovarskoj Trpinjskoj cesti), granatiranja gradov, a i 40 dana totalno okruženje od neprijateljev. „Naša je dužnost, nas koji smo preživjeli ovaj rat, da svjedočimo o stradanjima Vukovara, Bogdanovaca i drugih naselja, da zapisujemo svjedočenja o tom okrutnom načinu života, posebno u ratu. Ne daj, Bože, nikomu tako!“, dodao je još umjetnik, drivorezbar ki se danas bavi stvaranjem ciklusa ranjenoga Jezusa i ranjenoga človika.

Mlada Vukovarka, za vrime boja 22-ljetošnja Snježana Maljak i mati troljetnoga sina, prijavila se je u sanitet kad se je začelo otprto pripravljanje na boj. Kako su se približavali dani kraja otpora varoša, oni ki su se shranjali u pivnici i nisu se javili na poziv četnikov, veljek su bili postriljani. Po svidočenju Snježane u Vukovaru

Gosti pred šopronskim hrvatskim centrom

Foto: Dr. FRANJO PAJRIĆ

su četnici i domaći Srbi ubijali ljude metkom, pljuskami, bombom i na različite zvirske načine. Hrvatski stani su bili označeni bijelom pantlikom. Nisu nikad smili zaprijeti vrata, tako da su Srbi peljali ljude na striljanje, prislušivanje, na bubanje, a mnogi nisu se ni vratili. Kad su začeli odvajati muže, žene su ostale na milost i nemilost i postale su sredstva za mučenje, silovanje i izživljanje. Snježana kot mlada Hrvatica jedan misec dugo svaki dan je silovana, na danu još i većputi. Na Veleprometu u hangare su bili potprani ljudi, a domaći Srbi odnudu su u srpskoj uniformi izvlikli Hrvate ke su poznavali i predložili je za smaknuće. Kamioni su se obraćali od kojih je curila hrvatska krv. „Ovo je bilo veće stratište nego Ovčara i za padom Vukovara (18. novembra 1991. ljeta) sve do Vazma drugoga ljeta su ubijali ljude“, istaknula je mlada žrtva ka je sve te strašne spominke nekako uspila u se zakopati sve dokle nije mogla progovoriti o ti zločini svojemu hižnomu drugu, ki je bio zarobljen u srpskom logoru. Pet ljet je išla na vraćenje, a kad je ponovo vidila svojega silovatelja u Vukovaru, začela ga je s paraplejom tući, dokle je drugoga silovatelja strefila u uniformi hrvatske policije. Bili su najvaljeni, a za sedam dana su puščani na slobodu. Pred sudskim procesom jedan je pobignuo u Srbiju, a drugi na kraju sudskoga procesa u Bosnu i Hercegovinu. Marija Slišković dvanaest ljet dugo je prikupljala materijale za knjigu „Sunčica“, u koj je izgovorila svoju povidajku i Snježana. Knjiga sadrži svidočenja trinaest silovanih žen i jednoga silovanog muža. Seksualno je zlostavljanje i danas tabu-tema u obitelji, neki, nit žene ni muži, nisu nigdar to ni s kim podilili, a dicit gor ne želju o toj traumi govoriti, noseći ju tako do smrti u sebi. Marija Slišković tvrdi da po zapisi žen iz raznih gradov (Vukovara, Škabrnje, Zagreba, Siska, Zadra, Petrinje, Osijeka) nešto je falilo. „Neke žene koje su pisale nisu napisale da su žrtve seksualnog zlostavljanja. U javnom govoru to su bili prešućeni ratni zločini. Cijena slobode uvijek je velika. Ovi ljudi su platili žrtve, podnijeli teški teret rata. Svjedočenja je važno zapisati. Bez tih svjedočenja, bez toga što je napisano, što će buduće generacije znati o stvaranju zemlje matice?“ Pitanje je to Marije Slišković, djelomično bez odgovora...

Tiho

Advent u Podravini

U organizaciji Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ 22. prosinca u martinačkom Domu kulture i sportskoj dvorani održana su događanja pod nazivom „Advent u Podravini“. U večernjim satima predstavljen je „Hrvatski katolički kalendar 2023.". Kalendar su promovirali urednica Lilla Trubić i velečasni Ladislav Bačmai, a razgovor s njima moderirala je Renata Balatinac. Za glazbeni program pobrinuli su se članovi KUD-a „Podravina“, martinački zbor „Korjeni“ te sastav „Misija ViT“. Nazočne je u ime domaćina pozdravila Vesna Velin.

Kalendar su promovirali Lilla Trubić, Ladislav Bačmai i Renata Balatinac

Nakladnici su Hrvatskog katoličkog kalendara 2023. Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“ i Croatica Non-profit Kft. Kalendar je tiskan uz novčanu potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Joze Solge, Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, Saveza Hrvata u Mađarskoj i Zajednice podravskih Hrvata. Kalendar ima 256 stranica i, kako u proslavu piše urednica, prošle je godine izdan Hrvatski katolički kalendar 2022., a i u 2023. godini Hrvati u Mađarskoj imaju katolički godišnjak. Piše kako su se nekada o vjeri Hrvata u Mađarskoj skrbili svećenici vodeći brigu o njihovim duhovnim potrebama te kako su se izdavali katolički sadržaji i na hrvatskom jeziku i na dijalektima (govorima).

Ovogodišnji kalendar sadržava homilije svećenika s održanih svetih misa na hrvatskom jeziku te razgovore sa svećenicima, izvješća s hodočašća, posvećenja križeva krajputaša, prikaz vjerskih kampova i crkvenih običaja te blagdana i dr., a donosi i niz fotografija o vjerskom životu Hrvata u Mađarskoj u 2022. godini.

Nakon predstavljanja u martinačkoj sportskoj dvorani božićni koncert izveo je „Panonski tamburaški orkestar“ u znak zahvale svima koji su im omogućili turneju u Sjedinjenim Američkim Državama te boravak u Las Vegasu

i Los Angelesu. Ondje je „Panonski tamburaški orkestar“ sudjelovao u programu 35. TAMFEST-a, koji je održan u studenome 2022. godine. „Panonski tamburaški orkestar“ u kratko vrijeme svojega postojanja istaknuo se kao jedan od najboljih u Mađarskoj, ali i jedan od najboljih tamburaških orkestara općenito. Voditelj je orkestra magistar glazbe Ivan Draženović iz Valpova (Hrvatska), uz čije je iskustvo i znanje orkestar postao prepoznatljiv sa svojim jedinstvenim zvukom. Na njihovu repertoaru razne su tradicijske hrvatske i mađarske melodije, klasična glazba, popularne skladbe, ali i skladbe skladane za taj orkestar.

Branka Pavić Blažetin

Brojni okupljeni

Panonski tamburaški orkestar

Mala stranica

Samo jedan zagrljaj

Dana 21. siječnja održava se Međunarodni dan zagrljaja. Na taj se dan treba grliti što više. To je pokrenuo velečasni Kevin Zaborney iz Michigana još 1986. godine. Ne biste ni pomislili da jedan iskren zagrljaj dragog prijatelja ili partnera može imati snažan utjecaj na vaše tijelo. Znanstvenici su otkrili da i zagrljaji imaju ljekovita svojstva kao što ih ima smijeh. Istraživanja pokazuju da je zagrljaj vrlo učinkovit u liječenju raznih tjelesnih bolesti kao i usamljenosti, depresije, anksioznosti te stresa. Istraživači su otkrili da zagrljaji povećavaju razinu hormona oksitocina, smanjuju rizik od srčanih bolesti, snižavaju krvni tlak i razinu kortizola (hormona stresa), jačaju imunološki sustav i ublažuju bol.

Prednosti iskrena zagrljaja:

- gradi povjerenje i osjećaj sigurnosti
- pomaže u otvorenoj i iskrenoj komunikaciji
- čini ljude dobro raspoloženima
- jača imunološki sustav
- opušta mišiće u tijelu, ublažuje bol i smanjuje stres
- ne košta ništa.

Završava se prvo polugodište

Prvo polugodište školske godine 2022./2023. završava 20. siječnja, a drugo polugodište počinje već 21. siječnja i traje do 16. lipnja. Škole će vas do 27. siječnja 2023. obavijestiti o vašim rezultatima u prvom polugodištu. Na pola ste puta ove školske godine i na osnovi svojih polugodišnjih ocjena moći ćete zaključiti je li vam potrebno posvetiti više energije i vremena za učenje ili ste na dobrom putu u ostvarivanju svojih želja po pitanju školskih rezultata. Ako mislite da vam je ubuduće potrebna pomoć, svakako se obratite svojim učiteljicama, učiteljima ili roditeljima. Ipak, neke stvari i sami možete popraviti ako napravite dobar plan učenja. Evo vam nekoliko korisnih savjeta:

- izradite svoj raspored učenja – na internetu možete pronaći razne primjere za izradu plana, a postoje i aplikacije koje vam u tome mogu pomoći
- napravite popis predmeta i zadataka – kad sastavljate plan učenja, jako je važno popisati sve obaveze koje su pred vama
- procijenite količinu i težinu gradiva – razmislite za koji predmet koliko vremena trebate i o tome u čemu si možete međusobno pomoći
- odredite rok za svaki dio sadržaja – napravite plan učenja, odredite koje ćete lekcije učiti koji dan i koliko sati te razlomite lekcije na manje dijelove
- ne zaboravite, ponavljanje je ključ uspjeha!

I UČITI TREBA NAUČITI

PLANIRANJE

Da postatete planirajući svoje vrijeme – to vrijeme, vrijeme, sport, ali ne zaboravite UČENJE! Iznad si plan učite kao što je na slici.

ISTOPAK
NEPUNO – 8:30 – 9:30
ŠKOLARNA – 9:30 – 12:25
PRERUČA – 12:30 – 13:00
PAUZA – 13:00 – 13:15
NAKONTAK – 13:15 – 13:30

Uvijek planirajte vrijeme za predmete koji su vam važni. Neka vaši planovi budu ostvareni – osvojite sreću i rad u jednom danu!

MJESTO

Pronađite si mjesto gdje ćete učiti – mjesto je bitno za vaše učenje i ostvarenje ciljeva. Dobro je da uvijek učite na istom mjestu.

Uvijek nosite sa sobom sve što vam treba za učenje.

SAVJETI KAKO POBOLJŠATI VLASTITO UČENJE

TEHNIKE UČENJA

Pravilno držanje tijela i koncentracija predmeta.

Uvijek imajte pripremljene i složene (čitanje, predgovor, sličice, podnaslovi), npr. Ako se sastoji od dijelova i odnosa između njih.

VRUENE

Uvijek imajte pripremljene i složene (čitanje, predgovor, sličice, podnaslovi), npr. Ako se sastoji od dijelova i odnosa između njih.

NAGRADA

Uvijek imajte pripremljene i složene (čitanje, predgovor, sličice, podnaslovi), npr. Ako se sastoji od dijelova i odnosa između njih.

PONAVLANJE

Ponavljajte gradivo više puta, posebno na početku učenja. Uvijek sarađujte.

Vic tjedna

Domaći zadatak

Pita učiteljica Pericu:

– Pomaže li ti tata pri pisanju domaće zadaće?

Perica odgovara:

– Više ne, ona zadnja jedinica totalno ga je slomila!

Koncert mladih pomurskih tamburaša

Krajem prošle godine u organizaciji Hrvatske samouprave Zalske županije u crkvi Srca Isusova u Velikoj Kaniži uoči nadolazećih blagdana priređen je regionalni koncert mladih pomurskih tamburaša. Taj dan kaniška crkva bila je ispunjena tamburaškom glazbom u izvedbi mladih pomurskih tamburaša čije su zvukove rado slušali mnogobrojni ljubitelji te vrste glazbe i hrvatskih božićnih pjesama. Prije koncerta o duhovnoj pripravi za blagdane govorio je župnik Župe sv. Leopolda Josip Drvoderić iz Goričana, koji pomurskoj vjerskoj zajednici redovito pomaže.

Cilj koncerta mladih tamburaša bila je promocija tamburaške glazbe, odnosno hrvatskih tradicijskih crkvenih pjesama u krugu pomurske hrvatske zajednice. Tamburaška glazba u pomurskoj regiji udomačila se tek prije dvadeset i nešto godina, kad su mladi u Sumartonu započeli svirati na žičanim instrumentima. Naime, sviranje tambure u toj regiji nije imalo tradiciju. Na zabavama i svadbama svirali su tzv. bandisti, tj. svirači puhačkih glazbala, odnosno bila je popularna još i harmonika. Promoviranje tamburaške glazbe sumartonskih svirača „zarazilo” je mlade u regiji i Hrvatska samouprava u Velikoj Kaniži započela je organizirati tečaj sviranja tambure u keresturskoj i serdahel-

Tamburaški sastav „Četiri žice”

Tamburaši keresturske osnovne škole

Tamburaški sastav „MužiKaj”

skoj osnovnoj školi zahvaljujući jednom europskom projektu. Hrvatske samouprave Kerestura i Serdahela također su se pobrinule da okupe srednjoškolce i studente koji sviraju tamburu kako bi je nastavili svirati i nakon odlaska iz osnovne škole. U poučavanju svih tih tamburaških skupina najviše je pomogao učitelj glazbe Zsolt Trojkó, danas ravnatelj serdahelske osnovne škole. Tijekom dva desetljeća razvila su se dva vrlo kvalitetna tamburaška sastava: „Sumartonski lepi dečki” u Sumartonu i „Stoboš” u Velikoj Kaniži, a poslije još tri sastava: „MužiKaj” u Velikoj Kaniži, „Pomurske žice” u Serdahelu i „Četiri žice” u Keresturu. Jedan od kaniških tamburaša, Bálint Horváth, postao je profesor tamburice koji trenutačno poučava pomladak, od članova Tamburaškog sastava „Stoboš” Erik Hegedüs i Ákos Horváth poučavaju mlade tamburaše, dok se u tomu ističe među članovima Tamburaškog sastava „MužiKaj” Bence Abonyi. Na

tom predbožićnom koncertu predstavili su se gotovo svi tamburaši iz Pomurja. Pripremili su hrvatske božićne pjesme i oduševili publiku te su uz sve naučili i jednu pjesmu koju su svi zajedno odsvirali.

„Prekrasno je vidjeti i slušati sve te mlade svirače na današnjem koncertu. Zapravo, ovdje se vidi koliko se isplatilo ulagati u mlade. Naravno, to ne ide iz jednog dana na drugi, to je dugotrajan proces, ali zaista vrijedi. Hrvatska samouprava Zalske županije prema svojim mogućnostima pokušava što više potpomagati mlade. Imamo stipendije za one koji uče hrvatski jezik u srednjoj školi, organiziramo kampove i izlete za njih. I ovaj će put svim sastavima koji nastupaju na koncertu kupiti tamburaške žice ili, komu treba, dati popraviti instrumente (100 tisuća forinti po sastavu). Znamo da nije lako održavati te sastave, sve je to vrlo skupo: instrumenti, honorari, putovanja i da ne brojim dalje. Ljudi vole tamburašku glazbu, to je vidljivo i po broju publike na današnjem koncertu, a s tamburaškom će glazbom mladi ostati u kontaktu i s hrvatskim jezikom”, rekla je predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Marija Vargović.

Na koncertu mogle su se čuti božićne pjesme u izvedbi tamburaša Osnovne škole „Nikola Zrinski” iz Kerestura (voditelj Ákos Havasi), Osnovne škole „Katarina Zrinski” (voditelj Zsolt Trojkó), Tamburaškog sastava „Pomurske žice” (voditelj Erik Hegedüs), Tamburaškog sastava „Četiri žice” (voditelj Bence Abonyi), Tamburaškog sastava „MužiKaj” (voditelj Bálint Horváth) i Tamburaškog sastava „Stoboš” (voditelj Ákos Havasi).

Tamburaši serdahelske osnovne škole

Beta

Hrvatski večer u Hrvatskom Židanu

Folkloriši „Bunjevačke zlatne grane“ posebni gosti

U subotu 26. novembra održali smo si već tradicionalni Hrvatski večer u organizaciji mjesne i Hrvatske samouprave Hrvatskoga Židana. Svako se ljeto skupa pripremimo na ovu večer i mi organizatori kot i sve naše grupe. Ova prilika blizu koncu ljeta daje mogućnost za našu hrvatsku zajednicu – za sve naše grupe od dičjih folklorišev prik odraslih tančošev, muzičarov i pjevačev sve do najstarijih jačkaricov – da skupadujemo i da sve grupe posebno predstavljaju svoju djelatnost na polju očuvanja naše hrvatske kulture i naših navada. I pravoda da se malo razveselimo med sobom. I ovom smo prilikom imali čast pozdraviti med nami veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Mladena Andrića, ki je pozdravio sve nazočne sa svojimi misli. Svako ljeto polag naših izvodjačev pozovemo jednu gost-folklornu grupu. Pokidob su ovoga ljeta u sklopu 16. Državne folklorne turneje bila povezana dva naselja, Baja i Hrvatski Židan, od sebe se razumi da su nam bili naši posebni gosti kotriigi „Bunjevačke zlatne grane“ iz Baje. Zahvaljujući ovoj dobroj inicijativi imali smo mogućnost družiti se već po drugi put s folkloriši iz Baje, kad unutar te turneje naši tančoši i tamburaši bili su jur pozvani u Baju kod naših prijateljev još u juniju na Duhe. A kad skupadujemo pravi folkloriši, onda ljuto nastane dobra atmosfera pri zajedničkom tancanju i mulatovanju na večernjem balu s Pinka-bandom.

„Bunjevačka zlatna grana“ na židanskoj pozornici

Domaći jačkarni zbor „Peruška Marija“

Mirjana Šteiner

20. jubilarna vinska Maligan-tura u Kisegu

U subotu 7. januara došlo je do 20. jubilarne Maligan-ture, što je u povijesti kiseških Hrvatov jur jedna jača tradicija. Štefanićeva je vinarija prvi put pred dvadesetimi ljeti pozvala malu složnu grupu da pomaže potrgati grozje i odonda prve januarske subote svako ljeto stoji poziv na gostovanje ter vinokušanje med kiseškimi brigi. U medjuvrimenu su se priključili k ovoj lipoj navadi i drugi vinari, ki srdačno nukaju toga dana „vinske hodočasnike“ i grupu svenek dobroga raspoloženja s jilom i pilom. O samom događaju ovako je povidaao zastupnik mjesne hrvatske samouprave Imre Harsányi:

„Vrime je bilo zvanaredno lipo, cijeli je dan sunce svitilo i bilo je toplo. Prva štacija bila je kiseški farof, kade smo mogli kušati vino iz Vatikana, a s istom sortom služu i maše u baziliki. To smo doznali od duhovnika dr. Gyule Pergera. Druga je bila terasa kod Ferija Štejrjača, treta je bila garaža kod Béle Farkasa, četvrta kod udovice Imrija Ávára (vinariju je naprikzeo njegov zet i jako dobra vina je napravio). Nažalost, pivnicu smo Kálmána Németha morali vanostaviti, jer se je obetežao, ali imamo poziv od njega na karkoji termin da nas i on pogosti. Peta je štacija ovako nastala Štefanićeva, kade su nas s toplim gulašom čekali domaćini i tradicionalno smo imali kušanje vina od jesenske trgadbe. Tako mislim da je daljina tamo i najzad najmanje 10 km, jer po tretoj štaciji projdemo i u lozu gori i tako se spustimo doli na zadnje dve štacije. Imali smo, hvala židanskim tamburašem, i jako dobru mužiku na jubilarnoj turi. Na svi su nas štacija jako lipo i dobro pogostili domaćini!“

Tiho

Foto: Imre HARSÁNYI

MOHAČ

Hrvatska samouprava Mohača 11. prosinca 2022. dočekala je hrvatske učenike škole MTÁI „Széchenyi“ i njihove roditelje na svečanosti. Brojnu publiku pozdravile su melodije novog orkestra Hrvatske samouprave Mohača. Potom je učenica 8. razreda Mirna Filaković otpjevala božićnu pjesmu nakon čega je uslijedio pjesnički program učenika 4. razreda. Nakon svečanog ugođaja uslijedila je dodjela darova. Učenici nižih razreda mogli su primiti poklon paket sastavljen od školskog pribora. Osim toga podijelili su i rječnike za pomoć pri učenju: prvšašići su dobili hrvatsko-mađarski rječnik, a učenici 5. i 6. razreda mađarsko-hrvatski. Profesori hrvatskog jezika iz škole „Széchenyi“ dobili su jednojezični rječnik hrvatskoga jezika kojim mogu pomoći djeci u obrazovanju. Na kraju, ali ne manje važno, učenik Srednje škole „Károly Kisfaludy“ u Mohaču Mátyás Haramza dobio je svoj paket rječnika za nesebičnu pomoć tijekom cijele godine. Prigodnu svečanost zatvorio je orkestar svirajući mohačke šokačke melodije.

PEČUH / ZAGREB – U sklopu Dana Marije Jurić Zagorke održanih od 22. do 27. studenoga u Zagrebu 25. i 26. studenoga održan je dvodnevni skup „Marija Jurić Zagorka – život, djelo, nasljeđe“, čija je tema bila „O zdravlju i bolesti: od medicalizacije do patologizacije“. Uz navedeni tematski krug dio sudionika imao je izlaganja na temu Zagorkina rada. Znanstvena suradnica ZZHM-a Lilla Anna Trubics izlagala je o odnosu Marije Jurić Zagorke prema Mađarima. Na skupu je održala predavanje na temu „Imagološko čitanje Zagorkina romana Roblje“.

(Izvor: mhiti.hu)

BUDIMPEŠTA – Izaslanstvo HRT-a u kojem su bili urednik Programa za Hrvate izvan RH Ivo Kujundžić i urednica dokumentarnih sadržaja u tom programu Doris Vučković posjetilo je 18. studenoga Mađarsku televiziju u Budimpešti. Primili su ih urednik programa za manjine u Mađarskoj i Mađare izvan zemlje Kolos Andrónyi te novinar Mađarske televizije Andrija Pavleković. Tema susreta bio je dogovor o nastavku uspješne suradnje, posebno suradnje u vezi s dokumentarnim sadržajima.

Točnije, dogovoreno je da će se u tjednoj emisiji „Hrvatska kronika“ Mađarske televizije u prikladnom terminu prikazati vrlo uspješni serijali programa za Hrvate izvan RH HRT-a „Kartolina Argentina“ te „Hrvatska zajednica u Čileu“. Mađarska televizija ponudit će svoje dokumentarce o Hrvatima u toj zemlji, a nastaviti će se uspješna razmjena informativnih sadržaja. Sporazum o suradnji Hrvatske radiotelevizije i Mađarske televizije potpisan je 2014. godine u Budimpešti.

FIČEHAZ – Seoska knjižnica Fičehaza 24. studenoga priredila je adventsku radionicu na kojoj su djeca s roditeljima izrađivala adventske vijence za svoje domove. Budući da u mjestu ne djeluje školska ustanova, lokalna samouprava maloljetnike okuplja u mjesnoj knjižnici u kojoj se redovito održavaju razni programi, predavanja i radionice za djecu.

Hrvatski advent u Dombóváru

Hrvatska samouprava Dombóvára tradicionalno od samih početaka svojega djelovanja za vrijeme došašća organizira družanja. Dugi niz godina bio je to zajednički program narodnosnih samouprava koje djeluju u Dombóváru, no ove je godine to samostalno hrvatska svečanost. „Priredjen je jednosatni program na hrvatskom i mađarskom jeziku koji su izveli učenici Hrvatske gimnazije Miroslava Krležu u Pečuhu“, izjavio je predsjednik samouprave Gábor Varga-Stadler. Svečanosti je među drugim uzvanicima nazočio i državni tajnik za nacionalnu politiku i parlamentarni zastupnik János Árpád Potápi. Hrvatska samouprava Dombóvára jedina je hrvatska samouprava u Tolnanskoj županiji. Odlikuju je programi kojima nastoji zadovoljiti potrebe svojih birača i simpatizera u samome gradu, ali i dalje, šireći dobar glas o Hrvatima u Dombóváru. Ovoga puta na programu je nastupilo gotovo šezdeset učenika – što svirača, što pjevača, zbor i mali glumci, a sve u znaku krilatice „Dođi, mali Isuse, srce moje spremno“.

